

IUCN (ULUSLARARASI DOĞA KORUMA BİRLİĞİ) ve
IUCN ULUSAL KOMİTESİ BİLGİ NOTU

IUCN, 5 Ekim 1948 tarihinde “Doğanın Korunması için Uluslararası Birlik (International Union for Protection of Nature-IUPN) adı ile kurulmuş olup, Birliğin adı 1990 senesinde Dünya Koruma Birliği (World Conservation Union-IUCN) sonrasında ise **ULUSLARARASI DOĞA KORUMA BİRLİĞİ** olarak nihai halini almıştır.

Günümüzde 160 ülkeden toplam 1400 kuruluşun üye olduğu, dünyanın saygın doğa koruma organizasyonlarının başında gelmektedir. Birliğin çatısı altında 6 teknik komisyon, 8 bölgesel ofis, 5 bölgesel komite ve 60 ulusal komite görev almaktadır. Dünya'nın farklı bölgelerinden yaklaşık 15000 bilim insanı ve uzman teknik komisyonlarda görev almaktadır.

IUCN, özellikle nesli tehlike altında olan canlı türlerinin tehlike sınıflarının ortaya konması için hazırladığı kırmızı listeler aracılığıyla türlerin koruma stratejilerinin saptanması konusunda dünyadaki yegâne kurum niteliğindedir. Dünya üzerindeki toplumları doğanın çeşitliliğinin ve bütünlüğünün koruması konusunda etkilemek, teşvik etmek, desteklemek ve doğal kaynakların kullanımının ekolojik olarak sürdürülebilir olmasını sağlamak olan IUCN, doğa koruma konusunda devlet kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve bilim insanlarını bir araya getiren en etkin kuruluştur.

IUCN'in çatısı altında altı teknik komisyon görev yapmakta olup bu komisyonlarda Türk biliminsanları da görev almaktadır:

- Türlerin korunması komisyonu	- Korunan alanlar komisyonu
- Çevre hukuku komisyonu	- Doğa koruma ve eğitim komisyonu
- Ekosistem yönetimi komisyonu	- Çevre ekonomisi ve sosyal politika komisyonu

IUCN üyeliğinden sağlanacak fayda; üye olan organizasyonun Birliğin faaliyetlerine ne kadar katıldığı ile ilgilidir. Üye olan organizasyon IUCN başkanlığı ve meclis üyeliği için aday gösterilebilir, Kongre'de söz alabilir ve oy kullanabilir (Ülkemiz, devlet temsilcisi statüsü ile üye olduğu için üç oy hakkı bulunmaktadır). Üyeler, uluslararası anlaşmaların hazırlık süreçlerinde etkin rol alabileceği gibi IUCN'i lobi aracı olarak da kullanabilmektedir.

IUCN üyeleri, her dört yılda bir “IUCN Dünya Kongresi”nde toplanarak; Birliğin politikalarını, çalışmalarını gözden geçirir ve IUCN’in çalışma programını onaylar. Birlik üyeleri, ulusal ve bölgesel komite toplantıları aracılığıyla bölgesel ve ulusal bir platformda bir araya gelerek üye ülkelerin doğa koruma konusundaki tecrübelerinden faydalanarak doğa koruma konusunda en son yaklaşımları ve güncel teknik gelişmeleri yakından takip etmiş olurlar. Üyeler tarafından hazırlanan ulusal planlar ve projeler ise istenildiği takdirde ilgili bağımsız uzmanlara sunularak bu planların ve projelerin bilimsel açıdan değerlendirilmesi istenebilir. Böylelikle üye ülke IUCN’den doğa koruma çalışmalarının planlanması ve uygulanması konularında teknik destek veya tavsiye alabilir. IUCN, demokratik bir şekilde, hükümet kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının katılımları esas alınarak yönetilir. Konsey, idari birimdir ve Konsey üyeleri Kongrelerde seçilir. 2012 yılında gerçekleştirilen Kongre sırasında Dr. Nilüfer ORAL Batı Avrupa temsilcisi olarak Konsey üyeliğine seçilmiş 2016 yılında gerçekleştirilen son Kongre’ye kadar görevini başarı ile yürütmüştür.

Ülkemiz, IUCN’e Devlet Temsilcisi statüsü ile 1 Ocak 1993 senesinde üye olmuştur. Ülkemizden T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı (Devlet temsilcisi), WWF-TR/Doğal Hayatı Koruma Vakfı (STK), Türkiye Tabiatını Koruma Vakfı (STK), Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı (TEMA) (STK), Doğa Derneği (STK), Kaz Dağı ve Madra Dağı Belediyeler Birliği, Kuzey Doğa Derneği IUCN’e üye kurum ve kuruluşlarımızdır.

Bakanlığımız Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü koordinasyonluğunda ilgili Bakanlıkların, Üniversitelerin, Sivil Toplum Kuruluşlarının ve IUCN temsilcilerinin katılımları ile 27-28 Mayıs 2004 tarihleri arasında “Türkiye IUCN İlişkileri” konusunda gerçekleştirilen toplantı sonucunda, IUCN’den daha fazla fayda sağlanması için Türkiye IUCN Ulusal Komitesinin oluşturulmasının yararlı olacağı tavsiye kararı alınmış; bu çerçevede, Dışişleri Bakanlığı ve IUCN üye kuruluşların katılımları ile düzenlenen toplantılar sonrasında “IUCN Ulusal Komitesi Usul ve Esasları” hazırlanmış olup, 09 Şubat 2005 tarih ve B.18.0.DMP.0.01.04/32 sayılı Bakan Oluru ile onaylanmıştır. IUCN Türkiye Ulusal Komitesi’nin kuruluşu IUCN Genel Merkezi tarafından da onanmış, 19 Nisan 2005 tarihinde IUCN Ulusal Komitesi ilk toplantısını gerçekleştirerek faaliyetlerine başlamıştır.

2016 IUCN Dünya Kongresi'nin, Ülkemizin evsahipliğinde gerçekleştirilmesi için adaylık çalışmaları faal bir şekilde sürdürülmüş, aday 7 şehir arasından İstanbul ve Hawaii finale kalmış, ancak IUCN Konseyi tarafından gerçekleştirilen oylamada 2016 Dünya Kongresi'nin Hawaii/A.B.D.'de gerçekleşmesi oybirliğiyle karara bağlanmıştır.

1-10 Eylül 2016 tarihleri arasında gerçekleşen IUCN Dünya Kongresine ülkemiz bir heyet ile katılım sağlanmış; oturumlar arasında ise IUCN Başkanı Zhang Xinsheng, IUCN Genel Müdürü Inger ANDERSEN, IUCN Akdeniz Bölge Müdürü Antonio TROYA ve IUCN Avrupa Bölge Müdürü Luc BAS ile görüşme imkânı bulunmuş, gerçekleşen IUCN Avrupa Bölge Toplantısı sırasında bir sunum gerçekleştirilerek IUCN ile işbirliği imkanlarının geliştirilmesine ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Pandemi sürecinde üç kere ertelenen "Dünya Kongresi" doğa koruma konusunda uluslararası olarak ilk kez hibrit olarak gerçekleştirilen kongre olarak kayıtlara geçmiş olup 3-11 Eylül 2021 tarihinde Fransa'nın Marsilya şehrinde hem fiziksel hem de bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir.